

Müsürin gabrystanlygy

metbugat

Category: Kitapcy, Publisistika

написано kitapcy | 23 января, 2025

Müsürin metbugat gabrystanlygy MÜSÜRİN METBUGAT GABRYSTANLYGY

Müsür metbugatynyň taryhy **Abbas Mahmyt Al-Akkad, Ybraýym Al-Mazini, Tawfik Diab, Muhammet El-Tabii, Mustafa we Aly Amin doganlar, Muhammet Hassanein Heikal, Ahmet Baha-Eldin, Salah Hafez, Anis Mansur** we başga-da birnäçe şahslar ýaly dürli gatlaklardan köp sanly belli žurnalistlerden doludy. Emma bugün we hususanam 2013-nji ýyldaky harby döwlet agdarlyşygyndan, azatlyklaryň basyp ýatyrylyp, faşistik syýasatyň ýola goýulmagyndan bäri gazet-žurnallar metbugat ugrundan habarsyz we žurnalistlik tejribesi pes şowakörlerden ýaña hyň berýär. Olar döwletiň ýokary wezipeli işgärleriniň buýruklaryny gyşarnyksyz ýerine ýetirmek we isleglerini aýtdyrmak üçin ulanýan hyzmatkärlerine öwrüldi. Başgaça aýdylanda, olar döwlet apparatynyň aklawjylygyny edýärler we metbugatyň meseleleri bilen işleri ýok.

Bu «aklawjylar» häkimiýetiň gözünde ýokary statusa eýe, çünki olaryň hemmesi şol bir zady gaýtalaýar. Hatda metbugat serişdeleriniň uçdantutma barsy howpsuzlyk gullugynyň berýän taýyn adalgalaryny we tekstlerini ulanýar.

Howpsuzlyk gullugy redaksiýalary, hemra ýaýlymlaryny satyn aldy we DMC atly aýratyn teleýaýlym açdy. Bu ýaýlymda görünýänleriň hemmesi howpsuzlyk gullugynyň aýdýanlaryny gaýtalaýar we garşylyklaýyn ýa-da çapraz pikirlere ýer berenok.

Öňki prezident **Hüsni Mübäreğin** ýolbaşçylygynda hökümetiň daşardan görnüşini gowulandyrmak we döwleti demokratik prinsiplerden ýöreyän ýaly edip görkezmek üçin oppozisiýanyň pikirlerini beýan etmäge rugsat berildi, şeýlelikde ýurtda erkinlik bar ýaly edip görkezildi. Şol sanda başga ýurtlaryň özi barada näme pikir edýändigini hökümetiň piňine-de däl. Çünki

ol syýasy yslamy, hususanam Günbatar dünýäsini ynjalýkdan gaçyran we Ysraýlyň barlygyna howp abandyran «Musulman doganlar» guramasyny ýok edendigi üçin ABŞ-dyr Günbataryň goldawyny alýar.

«Gresham» kanuny söwda dolanşygynda bikanun walýutanyň kanuny walýutadan ozdurandygyny aýdýar. Häzir Müsürde bolup geçýänler şundan ybarat. «Aklawjylar», has takygy hakynatutma talabanlar häzir metbugatyň parlak ýyldyzlaryna öwrüldi, beýleki bir tarapdan köplenç sessiz galmagy ýeglän, kärinden el çeken ýa-da göçüp giden ussat žurnalistleri indeýän ýok. Bu ýagdaý metbugat üçin ölüm howly zarbadyr we metbugat şumat ebedilik dynçanasyna göç etdi.

Teleýaýlymlar aýdymçylaryň, tansçylaryň howpsuzlyk gullugyndan alýan görkezmelerini halkyň dykgatyna ýetirmek üçin biribirleri bilen ýaryşýan gijeki meýlishanasyna döndi. Hemmesi gezekli-gezegine hökümeti şat etmek we has köp baýrak almak üçin hökümeti wasp edýän aýdymçylary aýdyp, tans edýär.

Gynansak-da, bu bir kowçum kezzaplar topary biziň Müsürimiziň metbugatynyň häzirki ýagdaýyndan habar berýär.

50-60-njy ýyllaryň häzirem dowam edýän we fossilleşen hökümeti bilen ýüzbe-ýüz bolup galdyk. Hökümet açyk asmanyň bardygyny we dünýäni kiçijik oba öwren uly aragatnaşyk öwrülişiginiň bolup geçendigidinden bihabar galana meňzeýär. Häzir maglumat paýlaşma erkinligi hemmelere elýeterli. Indi hiç zady bukmak ýa-da senzuralamak mümkin däl, emma faşistik hökümetler galyň diwarlaryň aňyrsynda goranyandyrys we hiç kimsäniň özleri barada ýa-da şol galyň diwarlaryň aňyrsynda nämeleriň bolup geçýändigini bilmeýändir öýdýärler. Ýöne olaryň bular ýaly ýaşyrynlygyň möwritiniň bireýýäm geçendigidinden habarlary ýok.

Sisi birnäçe gezek **Jemal Abdynasyryň** barlygynyň metbugat üçin ullakan bagtdygyny we agdarlyşyk geçiren gününden bäre metbugat serişdeleriniň Abdynasyryň 1952-nji ýylda guran Döwlet ýolbaşçylyk ministriliginiň ýörän syýasy ugrundan ýöreyändigini aýtdy. Sisi bir gezek “Menden başga hiç kimi dinläýmäň!” diýipdi. Ol bize soňky alty ýyl bäre diňe aýdym-saz diňläp wagtymyzy geçirdäýjek we howpsuzlyk gullugynyň taýýarlaýan nutuklaryny okadyp oňduraýjak bolýar. Munuň

şeyledigini bir habarçynyň teleýaýlymda göni efirde çykyş edip durka, tekstiň ahyryndaky «Samsung abzalyndan ugradyldy» sözüni okamagy-da aýdyň subut edýär.

Bu boluş **«tüýdükçilikden»** başga zady aňladanok. Metbugatyň beýnisini ýok etdiler.

Bu sistemadan azaşanlar barada aýdanda bolsa, iň bir ownuk tapawut bilen, hökümetiň aýdanyndan çykmaýandygyna garamazdan, olar barada ýalan-ýaşryk habarlar ýaýradylma howpuna we «Musulman doganlar» guramasynyň agzasy bolma ýaly aýyplamalara sezewar bolma hem-de türmä girme ähtimallygy bar. Käbir hristianlaram bu aýyplamalardan aman sypanok. Ýakynda ABŞ-nyň ilçihanasyna degişli liberal **«Mada Masr»** internet saýty-da bu aýyplamalara uçrady. Habaryň merkeziniň karargähine operasiýa geçirilen we žurnalistler tussag astyna alynan badyna ilçihananyň ara girmegi bilen birnäçe sagatdan soň žurnalistleri goýbermeli boldy. Şol sanda birnäçe ýyl bäri gözenegiň aňyrsynda ýatan onlarça žurnalistiň bardygyny-da aýtmak gerek. Olar hiç kime boýun egmändikleri we ilçihanalara tabyn bolmandyklary üçin zeýli zyndanlarda çüýremeli boldylar. Mahlasy, metbugat doly öldürildi we žurnalistlere teselli bolup biljek hiç zat ýok.

Amira Abo EL-FETOUH.

«Middle East Monitor», 29.12.2019 ý. Publisistika